

EL CREADOR (178) ENRIC BOU

Els viatges del transterrat

JOSEP MASSOT / ÀLEX GARCIA (FOTO)

Els llibres de viatge són, com els llibres de memòries, una variant de la ficció. Enric Bou és un professor format a la universitat catalana, però que ha exercit bona part de la seva vida professional a l'estranger i ara s'estrena com a prosista amb un llibre el títol del qual porta a molts senders metafòrics, *Desviacions*. El narrador està clar que és el mateix autor, però allà hi ha tints d'autoficció que el lector haurà de descobrir en aquest terreny relliscós entre la memòria i la literatura.

Enric Bou ha elegit una petita editorial, L'Avenç, que alterna llibres de nous narradors amb assajos. És un perfil que sintonitza amb el d'Enric Bou, que va estudiar amb Joaquim Molas, encara que no s'enquadra en aquesta categoria que les rivalitats del món filològic català han anomenat "moletes". Així que va poder Bou va decidir prendre altres aires i va marxar a la Universitat Brown. A l'hora de canviar de seu, no va dubtar ni un instant a tornar a Catalunya: va preferir acceptar l'oferta de la Universitat Ca' Foscari de Venècia, on imparteix classes en el Departament de Studi Linguistici i Culturali Comparati.

Nostàlgia de la universitat catalana? "Cap", diu, tranquil·lament, sense ànim de donar lliçons a ningú, com altres professors que ensenyen en centres americans i destil·len un aire de paternalisme quan parlen amb els nadius que es van quedar.

Enric Bou va escriure *Desviacions* com un llibre de literatura, encara que sembli una guia dels seus viatges i un recordatori de les persones que ha anat coneixent en diferents parts del món. Hi ha també molt de paisatge, un paisatge que sovint no és la descripció d'un fons on succeeix l'acció que descriu, sinó el veritable protagonista.

L'autor diu que el llibre reflecteix una mica la seva

vida seminòmada, no només entre territoris i ciutats diferents, sinó també entre llengües i cultures. Barcelona, Venècia, Providence o Nova York, han estat els llocs que, per la seva feina, apareixen més vegades esmentats, però la llista és llarga, de Mèxic a Rússia.

Li pregunto per les seves intencions en escriure el llibre i, somrient, assenyala la solapa del volum. Els seus viatges li han donat l'oportunitat de conèixer llocs i persones que ell ha volgut convertir en text, testimonis completament fiables del real ficcional. "Els textos que recullo aquí són desviacions, prosas escrites sobre el fons del passar dels dies, en una mena de lluita i resposta als avatars del present, captant instants de rara bellesa o intensitat. Tot això i no massa més són les desviacions: llocs, gent, amics, fragments de vida, viatges que ara, passats al paper, són més reals del que havien estat mai, cròniques d'uns dies en un altre món, més enllà del que coneixem, memòries de trobades". La bellesa. Com ordena les peces del puzzle? Bou, en parlar sobre les seves referències, esmenta un concepte estètic japonès, que també ha vist com a propi d'Itàlia: "Un ideal wabi-sabi: la bellesa més pura deriva de l'organització amb una mica de desordre".

En preguntar-li per com es veu la literatura catalana actual des de fora, en llocs tan llunyans com els Estats Units, pensa bé la resposta, i després s'encongex d'espalles: "No és la meua especialitat, no tinc un coneixement que em permeti parlar amb propietat", i cita autors com Todó. "El que sí que li puc dir és la plena actualitat que té Mercè Rodoreda allà, una autora que té molts lectors joves".

Però les seves lectures

són d'altres. Què llegeix en aquests moments? Tim Parks, *Italian ways: On and off the rails from Milan to Palermo*; Giorgio Caponetti, *Quando l'automobile uccise la cavalleria*; Umberto Eco, *Storia delle terre e dei luoghi leggendari*; Gianni Biondillo, *Tangenziali. Due viandanti ai bordi della città*.

Quan el 1997 va anar a Rhode Island per ensenyar lletres hispàniques a la Universitat de Brown, se li va obrir un altre món. "Les universitats americanes estan més obertes que les catalanes. Allà, si un professor perd alumnes, es veu obligat a fer un programa més atractiu i té llibertat per introduir altres matèries. Això, a Catalunya, és impensable". Enric Bou sempre ha defensat la multidisciplinarietat. Es va llicenciar en Filologia Hispànica, però va voler cursar Economia, sense acabar la carrera. I entre els seus múltiples interessos es troba també una creixent afició a l'art.

Ha dirigit dos-cents col·laboradors per elaborar un diccionari de literatura catalana, però també es va especialitzar en Pedro Salinas, de qui va editar la seva prosa completa i la seva correspondència amb Katherine Whitmore, la professora que va inspirar la poesia amorosa del poeta, o un diccionari Dalí, en el qual es fixava sobretot en els escrits dalinians, els objectes i elements de la seva pintura vinculats als seus textos.

En aquesta extraterritorialitat en la qual viu, va tenir una trobada fonamental amb un altre semiexiliat voluntari, Claudio Guillén, el fill del poeta Jorge Guillén, els estudis de literatura comparada del qual van ser pioners a Espanya. Manté casa a Barcelona? "Sí, diu, ara l'habita Robert Coover".●

ELS MEUS MESTRES

Els meus mestres són els escriptors i crítics que han sabut barrejar i remoure, inventar-se noves maneres de llegir i organitzar el sistema literari: Claudio Guillén, Joaquim Molas i Alberto Asor Rosa.

Joaquim Molas, Claudio Guillén, Alberto Asor Rosa

■ "Encara aprenc. Els meus mestres són els escriptors i crítics que han sabut barrejar i remoure, inventar-se noves maneres de llegir i organitzar el sistema literari, entre tants d'altres: Claudio Guillén, Joaquim Molas i Alberto Asor Rosa. El primer va portar el comparatisme a les terres incògnites de la lectura en clau mundial, superant el provincianisme francès de la literatura-riu (fonts, rius, influències). El segon va fer una proposta conceptual d'ordenació del panorama literari català. El tercer és un fenomen de caos aparent purament italià".